
CÁTEDRA UNESCO DE FILOSOFÍA PARA
LA PAZ

MEMORIA DE ACTIVIDADES 2019-2020

www.cufp.uji.es



Organización
de las Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura



UNIVERSITAT
JAUME I

Cátedra UNESCO de Filosofía
para la Paz



INDEX

QUI SOM?	2
QUÈ ÉS LA CÀTEDRA UNESCO DE FILOSOFIA PER LA PAU?	2
ACTIVITATS REALITZADES DURANT EL CURS 2019-2020	7

QUI SOM?

Equip directiu



Sonia París Albert

Vicedirectora de la Càtedra UNESCO de Filosofia per la Pau i coordinadora del Màster Universitari en Estudis Internacionals de Pau, Conflictes i Desenvolupament



Irene Comins Mingol

Directora del Institut Interuniversitari de Desenvolupament Social i Pau. Sede UJI



Sofía Herrero Rico

Coordinadora Càtedra UNESCO de Filosofia per la Pau

Equip directiu

Adela Almela Escrig

Personal d'administració i serveis

QUÈ ÉS LA CÀTEDRA UNESCO DE FILOSOFIA PER LA PAU?

La **Càtedra UNESCO de Filosofia per a la Pau** fou creada per conveni entre l'UNESCO, la Fundació Caja Castellón-Bancaja i la Universitat Jaume I de Castelló (UJI) en octubre de 1999 per a fomentar un treball constant de construcció i difusió de cultures per a fer les paus. Aquesta Càtedra realitza les seues activitats principals en el Centre de Postgrau de l'UJI. El programa fou guardonat en 1999 amb la Medalla d'Or Mahatma Gandhi de l'UNESCO.

Des de la Càtedra s'organitzen diferents activitats i actes amb l'esperit de contribuir a les cultures de pau i, d'aquesta manera, poder teixir també una xarxa d'iniciatives pacífiques amb la societat civil. Amb aquestes activitats participa professorat, personal investigador i alumnat; tant aquell que ho fa de manera més institucional, com aquell que col·labora de forma puntual o des d'altres institucions. Les **principals activitats** de la Càtedra de caràcter general són:

MÀSTER UNIVERSITARI EN ESTUDIS INTERNACIONALS DE PAU, CONFLICTES I DESENVOLUPAMENT

Té el seu origen en 1996. Actualment, consta de 2 anys acadèmics i 120 ECTS. Participen entre 50 i 60 estudiants per any de més de vint nacionalitats diferents. Ofereix docència simultània en anglès i en castellà. El Màster conta amb un professorat internacional i intercultural que representa les diverses tradicions acadèmiques del món.

Aquest Màster té una via professional i un altra acadèmica i d'investigació. La via professional forma tècnics de cooperació al co-desenvolupament; oficials per a les agències de l'ONU i altres organismes internacionals; observadors i mediadors en conflictes; tècnics en ajuda humanitària, així com experts en campanyes de sensibilització, entre altres. La via acadèmica, constitueix, per un costat, una formació complementària per a professionals de diversos camps; i per l'altre, dona pas a la via d'investigació que permet accedir al Doctorat.

DOCTORAT EN ESTUDIS INTERNACIONALS DE PAU, CONFLICTES I DESENVOLUPAMENT

El programa de Doctorat en Estudis Internacionals de Pau, Conflictes i Desenvolupament ha sigut distingit amb la Menció cap a l'Excel·lència pel Ministeri d'Educació, una distinció amb vigència des del curs 2011-2012 fins al 2013-2014, a més de la ja obtinguda Menció de Qualitat en 2008-2009 (Resolució de 20 d'Octubre de 2008 de la Secretaria d'Estat d'Universitats). Aquestes mencions suposen un reconeixement de la qualitat del programa de doctorat, el nostre objectiu és seguir mantenint els estàndards de qualitat que sempre ens han caracteritzat.

DOCÈNCIA DE GRAU

En el marc de la Càtedra s'imparteixen l'assignatura de *Filosofia per a la Pau i de la Cooperació Intercultural*, optativa en 4º curs del Grau en Humanitats: Estudis Interculturals o la de *Discursos Audiovisuals i Cultura de Pau*, optativa en el Grau Comunicació Audiovisual.

PROJECTE DE COMUNICACIÓ PER A LA PAU I LA COOPERACIÓ

S'organitzen activitats d'Investigació, Formació i Sensibilització per a completar el perfil dels professionals de la comunicació (periodistes, publicitaris, artistes...) i personal en formació per a contribuir a la construcció d'una cultura de pau.

PROJECTE D'EDUCACIÓ PER A LA PAU

Es duen a terme activitats de Formació de Professorat i, en general, d'Educadores i Educadors per a la Pau. Dins d'aquest programa, s'inclouen trobades entre els estudiants interculturals del Màster i estudiants universitaris i d'altres centres educatius per a

promoure la cultura per a fer les paus, així com seminaris interculturals setmanals oberts a la resta de la universitat i a la societat de Castelló.

PROJECTE CAP A UNA SOCIETAT CIVIL INTERNACIONAL

Té com a objectiu construir una xarxa d'iniciatives de la societat civil en el món per a facilitar la comunicació i intercanvi d'experiències amb vistes a la potenciació d'una societat civil internacional. Es desenvolupa a través de contraparts que duen a terme projectes de Pau, Desenvolupament, Cooperació Internacional i que brinden l'oportunitat a l'alumnat de realitzar pràctiques en les seues organitzacions per a complementar la seua formació acadèmica amb experiència de camp.

ACTIVITATS REALITZADES DURANT EL CURS 2019-2020

1. Vint-i-cinquena edició del Màster Universitari en Estudis Internacionals de Pau, Conflictes i Desenvolupament.

La Càtedra en aquest curs 2019/20 ha continuat desenvolupant activitats d'investigació, formació i sensibilització amb l'objectiu de promoure la pau i l'intercanvi intercultural entre l'alumnat i professorat del Màster Universitari i Doctorat en Estudis Internacionals de Pau, Conflictes i Desenvolupament, la comunitat universitària i la societat castellonenca. Han participat 53 estudiants de 22 països de tot el món (Alemanya, Argentina, Brasil, Colòmbia, EEUU, Finlàndia, França, Haití, Honduras, Hongria, Israel, Kenya, Líban, Mèxic, Nicaragua, Nova Guinea, Polònia, Romania, Tanzània, Uganda) procedents de tots els continents i 43 professors i professores de 11 nacionalitats diferents. D'aquesta manera, es constata la internacionalitat i interculturalitat del Màster.



Foto de grup 2019-20

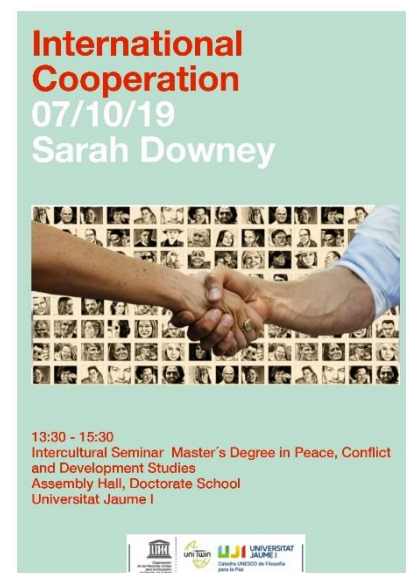
2. Seminari: “Problemes Mundials: Invitació als Estudis de Pau i Desenvolupament”, impartit per José María Tortosa.

El 23 de setembre va tenir lloc el primer Seminari Intercultural d'aquest curs acadèmic amb títol “Problemes Mundials: Invitació als Estudis de Pau i Desenvolupament” amb José María Tortosa, un analista influenciat per la teoria del sistema-món i la investigació per la pau.



Cartell del seminari

3. Seminari Intercultural “Cooperación internacional” impartit per Sarah Downey, de UIMP de Tenerife.



Cartell del seminari

4. III Jornada El Valor de la creatividad y la imaginación: Desafíos para la sociedad del Siglo XXI.

Un any més, el 14 d'octubre es va celebrar la III Jornada de la creativitat que va tractar aspectes d'actualitat i innovació educatives en els inicis d'aquest nou segle. Entre ells, en aquesta jornada els i les participants es van enriquir de temes tant interessants i diversos com l'ètica, el reconeixement de "la condició de ser un altre", la sensibilitat moral, la capacitat de veure, la mirada de l'altre, jocs de creativitat i imaginació, pensament divergent, el pluri-vers, o la sostenibilitat.

Així doncs, a través de la interacció en grup, de manera participativa, didàctica i pedagògica, els i les assistents van tenir l'oportunitat de desmarcar-se del tradicional currículum educatiu per a desenvolupar la seua imaginació, creativitat i habilitats transversals.

En aquest sentit, la Càtedra UNESCO de la Filosofia per la Pau va organitzar aquesta Jornada en el marc de les activitats del Màster Universitari en Estudis Internacionals de Pau, Conflictes i Desenvolupament, en col·laboració amb l'Ajuntament de Castelló.

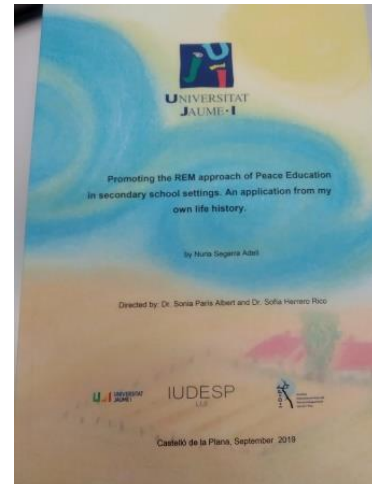
5. Seminari Intercultural "Ecofeminismo: Un movimiento social para revertir la guerra contra la vida" amb Yayo Herrero.
6. Seminari Intercultural "Mitjans de comunicació alternatius en Espanya: Noves oportunitats per al periodisme?" amb Tamer Al Najjar Trujillo.



Cartell del seminari

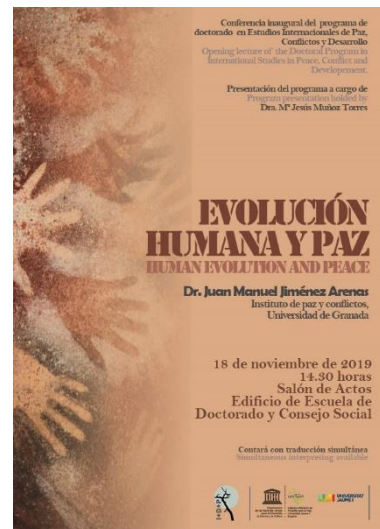
7. Defensa de tesi doctoral.

Nuria Segarra Adell: "Promoting the REM approach of Peace Education in secondary school settings. An application from my own life history".



8. Seminari Intercultural “Evolución Humana y Paz”, impartit per el Dr. Juan Manuel Jiménez Arenas.

Dilluns 18 de novembre va ser el torn del professor Juan Manuel Jiménez Arenas, qui dintre del marc de seminaris interculturals, va presentar les seues investigacions i el seu plantejament sobre com relacionar els estudis de pau, conflictes i desenvolupament amb la Prehistòria.



Cartell del seminari

9. Presentació del projecte “La defensa de los DDHH en el marco de la Paz en Colombia”.

El 22 de novembre l' Asamblea de Cooperación Por la Paz (ACPP) juntament amb la Fundación Forjando Futuros van presentar el projecte “La defensa de los DDHH en el marco de la Paz en Colombia”, finançat per la Generalitat Valenciana.

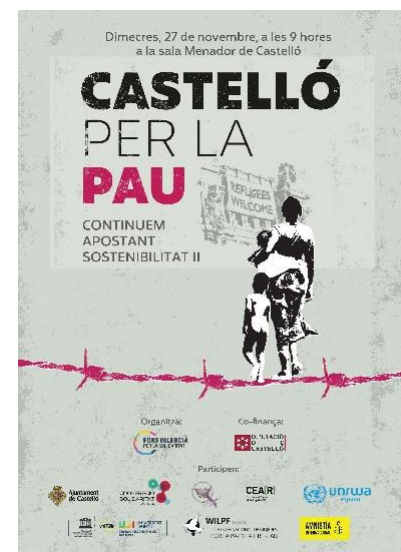
En aquesta jornada, vam comptar amb la presència de Gerardo Vega Medina i Tony Luis Berrocal, activistes i líders dels drets humans, qui ens van parlar de la situació que s'està vivint en Colòmbia. També vam tenir el plaer de tindre a José Luis López, regidor de Benestar Social de l'Ajuntament de Castelló com moderador de la sessió.



Cartell de la jornada

10. Jornada “Castelló per la Pau”.

El 27 de novembre, la Càtedra UNESCO de Filosofia per la Pau va col·laborar un cop més en la jornada de “Castelló per la Pau”. Aquest any, es van tractar els temes de la ciutadania i la pau, els processos migratoris, i concretament, el paper de les dones en la construcció per la pau.



Cartell de la jornada

11. Taller "Consent & Peace"

El primer taller del 2020 va tenir lloc el 16 de gener, de la mà de Emilian Walter. El seu objectiu principal fou la recerca de l'empoderament i els temes en els quals es van aprofundir van ser, entre altres, l'interacció entre individus o la generació d'autoconfiança per a impedir abusos.



Cartell de la jornada

12. XXV Aniversari del Màster de la Pau

En este curs acadèmic 2019-2020, el Màster de la Pau va celebrar el seu 25 Aniversari, per al qual vam dedicar dos jornades per a compartir les nostres vivències, experiències i projectes, al mateix temps que per a ampliar xarxes i continuar intercanviant coneixements. El Congrés Internacional va comptar amb al voltant de 150 actual i antic estudiantat.



Inauguració Oficial

La primera jornada, de caràcter més acadèmic, va tindre lloc el dia 30 de gener de 9 a 15 hores. En la inauguració oficial, vam comptar amb Eva Alcón Soler, rectora de la Universitat Jaume I, María Consuelo Angulo Luna, Directora General de Cooperació Internacional al Desenvolupament, Tania Baños Martos, Alcadesa de La Vall d'Uixó, i Sonia París Albert, Directora de la Càtedra UNESCO de Filosofia per la Pau.

A més, esta primera jornada va comptar amb un invitat estrella, el Dr. Johan Galtung, referent internacional en els estudis i la investigació per la pau, el qual va oferir la conferència inaugural “La Paz, las Universidades y la Doctrina de “Sin Valores” “ – Wertfreiheit-Weber.



Dr. Johan Galtung durant l'intervenció

A les 11:30h, va tenir lloc la primera taula redona de la jornada “Experiencias profesionales y proyectos en cultura de paz a cargo de egresados/as”, en la qual van participar Claudio Giuletti (Itàlia), Ina Tcaci (Moldavia), Betty Mutesi (Ruanda), el Dr. Norbert Koppensteiner (Austria) i el Dr. Ismael Cortés (Espanya). A esta la va seguir la taula redona “Experiencias académicas e investigaciones de cultura de paz a cargo del profesorado” amb la Dra. Josefina Echavarria (Colòmbia/ Austria), la Dra. Guillermina i la Dra. Irene Comins (Espanya). La

jornada del 30 va finalitzar amb un dinar de retrobada per a compartir i passar temps juntes, com abans.

La segona jornada de l'aniversari va tenir lloc al dia següent, 31 de gener. Aquesta va comptar amb un total de 8 espais per a compartir i dialogar sobre projectes, experiències i investigacions en forma de tallers d'1 hora. Estos es van dividir en 4 tallers simultànies en horari de 10 a 11h i altres 4 tallers simultànies de 11 a 12h, els quals detallarem a continuació.

Primera sessió (10-11h)

- **Laboratorio de Paz #Generaciódelgualdad. Estudios de paz y género, de la teoría a la práctica**, les facilitadores del qual van ser Bochra Laghssais i Victoria Falcó. El taller es va impartir en anglés i espanyol, i es va tractar d'un espai per a dialogar i mostrar veus i temes actuals de la acadèmia en relació al gènere, els drets de les dones i l'activisme des de perspectives d'estudiants de pau de la UJI. Este taller s'enmarca sota la campanya de les Nacions Unides "Generació d'Igualtat".
- **Retos y desafíos de las trabajadoras y trabajadores para la paz en contextos, niveles y ámbitos de actuación**, de la mà de Romary Vaamonde. Este es va organitzar en taules de treball amb persones amb àmplia experiència en els diferents àmbits i nivells de treball.
- **La paz en tierras Tseltales-Mayas (Chiapas): Un solo corazón-Jun Pajal O'Tanil** va ser un taller en espanyol i dirigit per Lola Cubells Aguilar, qui va voler utilitzar este espai per a dur a terme un diàleg intercultural per a reconèixer com s'entén la pau des d'altres formes de sentir-pensar la vida i la relació entre els éssers humans i la mare Terra i el cosmos. Des de la seua experiència treballant en defensa dels drets indígenes en Chiapas, Lola Cubells Aguilar ens va apropar un poc més a la realitat d'aquesta comunitat en temes de pau i justícia.
- **"Tierra para la paz": un cortometraje documental sobre el papel del campesinado en el conflicto colombiano y los procesos de paz**, va estar a càrrec de Beatriz Castañeda Aller. Amb el seu curtmetratge, Beatriz va voler donar veu als camperins i camperines de Colòmbia i a les seues històries de sufriment pels interessos extractivistes i

empresarials que els van arreballar les seues terres i que van quedar ocultes i silenciades en la història d'este país.

Segona sessió (11-12h)

- **Nuevas posibilidades en la educación para la paz**, va ser un taller interactiu de la mà de Nikita Reece, Guy Sharer, Ifrah Aden Hiloule, Irina Charlotte Ranaivosoa i Marja Sophie Swiridoff.
- **Por un mundo más duradero**, va ser un taller realitzat per Cosmin Munteanu en el qual es va exposar una alternativa a la nostra forma de produir, que podria suposar una reducció del nostre impacte mediambiental, una reducció de la nostra jornada laboral i tot això sense perjudicar el nostre benestar.
- **World Café: Hablando sobre crear la paz**. Este taller, de la mà de M^a Paz Ramos Martín, va tractar en aprendre la tècnica del World Café amb un joc de preguntes que es van dur a terme en diferents taules.

La jornada del 31 va concloure amb un taller molt especial: "L'art de l'Origami: Grues per la Pau". L'origami és un art espiritual amb segles d'història i, per a qui ho practica, això suposa un moment íntim en el qual la persona entra en un procés mental que li aporta calma, paciència i li fa més conscient de la seua presència en l'univers. Favoreix, al mateix temps, l'expressivitat, l'allejament emocional, l'atenció, l'autoconeixement i la relaxació. Tots estos conceptes tenen molt que veure amb la cultura de pau i, per això, vam escollir la figura de la grua per simbologia especial amb la pau.

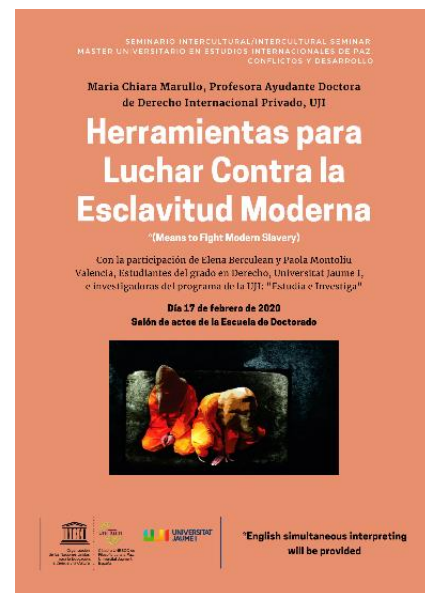
D'esta forma, Beatriz Castañeda Aller, una de les persones que va tenir la iniciativa, va impartir esta taller juntament amb María Alejandra Ortiz López per a acabar la tasca de crear 1000 grues de paper entre totes les persones que vulguessen participar. Així doncs, com a cloenda, vam elaborar un mural col·lectiu en l'espai davant de les màquines de cafè de l'Escola de Doctorat i Consell Social (UJI) amb les mil grues d'origami per a mantindre així el missatge de pau durant molts anys més.



Fent el mural de las grues

13. Seminari Intercultural “Eines per a Lluitar Contra l’Esclavitud Moderna”.

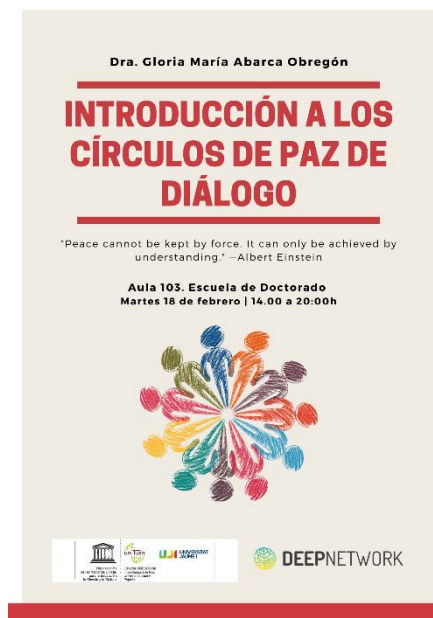
El 17 de febrer va tenir lloc el Seminari Intercultural «Eines per a Lluitar Contra l’Esclavitud Moderna» de la mà de Maria Chiara Marullo, professora ajudant doctora cum laude per la Universitat Jaume I (2014) de Dret Internacional Privat, i les estudiants i investigadores del programa de la UJI: “Estudia e Investiga” Elena Berculean and Paola Montoliu Valencia. Aquest seminari va tractar de visibilitzar i conscienciar de la situació d’esclavitud a la qual es veuen sotmesos milions de persones als seus llocs de treball i/o vides.



Cartell Seminari Intercultural

14. Seminari Intercultural “Introducció als cercles de pau de diàleg”.

El 18 de febrero va tenir lloc el Taller «Introducció als cercles de pau de diàleg», impartit per Dra. Gloria María Abarca Obregón, la principal àrea d'investigació de la qual és l'Educació per la Pau a través de la Pau Holística i l'Educació en Drets Humans. A més, la Dra. Abarca també es coordinarà de diversos programes de Pau, Conflicte i Desenvolupament com “A World Painted by Peace” o “Burbujas de Ilusión” entre d'altres.



Cartell Taller

15. Seminari Intercultural “Re-framing Female Victimisation”

El mes de març va començar amb el seminari “Re-framing Female Victimisation”, el qual forma part del projecte “Comunicación para el cambio social y educación mediática frente a los discursos del odio sobre género e inmigración” (UJI-B2019-13) impartit per M^a José Gámez Fuentes, catedràtica de Comunicació Audiovisual i Publicitat de la UJI.

En el marc de la discussió sobre la transgressió dels llocs comuns en el camp del gènere, este projecte aplica el concepte de “ethical witnessing” (testimoni ètic) amb el fi de detectar i analitzar com productes de la cultura

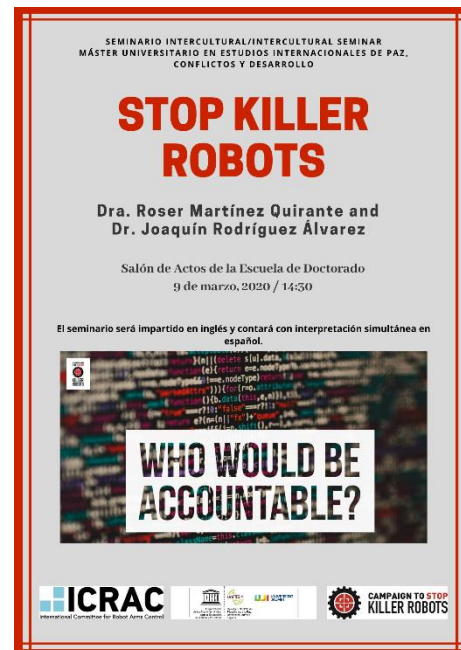


Cartell Taller

popular, tals com sèries de televisió, poden arribar a obrir espais de resistència i negociació al voltant de l'agenda feminista.

16. Seminari Intercultural “Stop Killer Robots”.

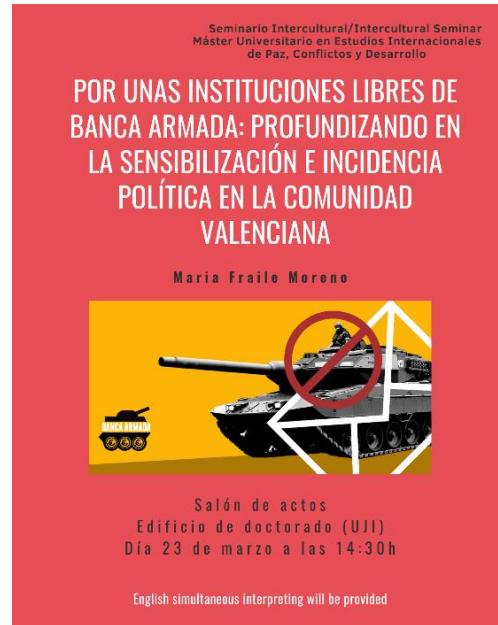
El Seminari Intercultural “Stop Killer Robots” va tenir lloc el 9 de març de la mà de la Dra. Roser Martínez Quirante i el Dr. Joaquín Rodríguez Álvarez. L'amenaça dels robots assassins ha provocat discussions actives en diversos sectors, inclòs el sector acadèmic. Les universitats adopten cada vegada més un esperit empresarial i les col·laboracions amb el sector privat han esdevingut importants els últims anys. En particular, el desenvolupament d'armes autònomes letals ha suscitat profundes preocupacions. Per tant, és crucial que les universitats implementen mesures per a garantir la no-contribució en aquests projectes.



Cartell Taller

17. Seminari Intercultural “Per unes institucions lliures de banca armada: profunditzant en la sensibilització i incidència política en la Comunitat Valenciana”.

El 23 de març, María Fraile Moreno (SETEM Federación) va ser l'encarregada d'impartir la conferència sobre el finançament a la indústria armamentista per part dels principals bancs espanyols amb títol “Per unes institucions lliures de banca armada: profunditzant en la sensibilització i incidència política en la Comunitat Valenciana”, en el marc dels Seminaris Interculturals. SETEM treballa a nivell autonòmic, nacional i internacional, i dona gran importància a la participació ciutadana i a la col·laboració amb altres ONG, sent la seua tasca la sensibilització de la nostra societat de les desigualtats entre els països del Sud i del Nord del planeta per mitjà de la participació i la mobilització ciutadana.



Setem

UNIVERSITAT JAUME I

UNIVERSITAT JAUME I

UNIVERSITAT JAUME I

UNIVERSITAT JAUME I

UNIVERSITAT JAUME I

UNIVERSITAT JAUME I

UNIVERSITAT JAUME I

UNIVERSITAT JAUME I

UNIVERSITAT JAUME I

UNIVERSITAT JAUME I

Cartell Taller

18. Seminari Internacional “La Covid-19 des dels Estudis per a la Pau: Pensar en l’avui per imaginar el demà”

El dimecres 13 de maig de 2020, La Càtedra UNESCO de Filosofia per a la Pau va organitzar junt l’estudiantat i professorat del Màster Universitari en Estudis Internacionals de Pau, conflictes i Desenvolupament, el seminari online “La Covid-19 des dels Estudis per a la Pau: Pensar en l’avui per imaginar el demà”; amb l’objectiu de reflexionar sobre els efectes de la pandèmia i plantejar propostes a favor de la construcció d’un futur més pacífic.

Durant la trobada virtual, es van abordar temes com el paper de la política i l’economia del dia de demà, la lluita per la igualtat de gènere, conscienciar-se sobre la vulnerabilitat i la desigualtat tant a nivell local com global, l’impacte dels nostres actes sobre el medi ambient, etc. des d’una mirada de pau, aquests temes van portar a plantejar-se una mateixa pregunta: Què farem a partir d’ara? O com afrontarem el futur?

Després de la celebració del seminari, es van redactar diverses conclusions en les quals es va apostar per posar en pràctica competències com l’acció o la creativitat per a dur a terme transformacions socials positives, favorables a la construcció de cultures per a fer les paus.



PREMIS I RECONeixEMENTS

La nostra companya Rosa Beltrán fou guardonada pel seu excelent TFM amb el 1er premi del Certamen III Premio Mónica García-Renedo. Investigación y práctica sobre promoción de la Resiliencia de la Universitat Jaume I.

